

УДК 37.014.3:642.5-047.36 (477.53)



Н. М. Жара, методист відділу організаційно-методичного супроводу ліцензування освітньої діяльності Полтавської академії неперервної освіти ім. М. В. Остроградського, м. Полтава

Zhara Natalia, Methodologist of the Department of Organisational and Methodological Support for Licensing of Educational Activities of the Poltava M.V. Ostrohradskyi Academy of Continuing Education, Poltava

E-mail: zhara@pano.pl.ua

ORCID ID <http://orcid.org/orcid.org/0009-0003-5414-2629>



Н. В. Засць, провідний фахівець відділу матеріально-технічного розвитку Комунальної установи «Центр фінансово-статистичного аналізу та матеріально-технічного забезпечення освітніх закладів» Полтавської обласної ради, м. Полтава

Zaiets Natalia, Leading Specialist of the Department of Material and Technical Development of the Municipal Institution 'Centre for Financial and Statistical Analysis and Material and Technical Support of Educational Institutions' of the Poltava Regional Council, Poltava

E-mail: zaec297@ukr.net

ORCID iD



Т. А. Устименко, кандидат психологічних наук, доцент, професор кафедри освітньої політики Полтавської академії неперервної освіти ім. М. В. Остроградського, м. Полтава

Ustymenko Tetiana, Candidate of Psychological Sciences, Associate Professor, Professor of the Department of Educational Policy, Poltava M. V. Ostrohradskyi Academy of Continuing Education, Poltava

E-mail: ustymenkoukr@gmail.com

ORCID iD <https://orcid.org/0000-0001-7843-7665>

МОНІТОРИНГ ЗАДОВОЛЕНOSTІ ХАРЧУВАННЯМ У ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ ПОЛТАВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

У статті представлено результати щоквартального моніторингу задоволеності харчуванням серед 33 800 учнів та їхніх батьків у закладах загальної середньої освіти Полтавської області впродовж 2024 року. Дослідження виявило, що в середньому 75,8 % учнів постійно харчуються у шкільних їдальнях, з коливаннями від 79,17 % у II кварталі до 70,3 % у III кварталі. Рівень задоволеності батьків якістю харчування становив $76,3 \pm 2,5$ %, причому найвищий показник зафіксовано у II кварталі (78,32 %), а найнижчий – у III кварталі (73,4 %). Встановлено тенденції: 66,4 % учнів оцінюють смакові якості страв як задовільні; 53,6 % батьків і далі дають дітям додаткову їжу з дому; 77,1 % респондентів визнають урахування дієтичних потреб; 63,2 % батьків підтримують зменшення кількості цукру та солі в раціоні. Статистичний аналіз (ANOVA, $F=1.25$, $p=0.327$) не виявив значущих відмінностей між квартальними показниками, що свідчить про стабільність системи. Водночас виявлено потреби в урізноманітненні меню (20 % відгуків) та адаптації до смакових уподобань учнів. Результати мають практичне значення для реалізації Стратегії реформування шкільного харчування на 2023–2027 роки.

Ключові слова: шкільне харчування, задоволеність, моніторинг, харчові звички, реформа НУШ, Стратегія реформування шкільного харчування.

MONITORING OF NUTRITION SATISFACTION IN GENERAL SECONDARY EDUCATION INSTITUTIONS OF POLTAVA REGION

The article presents the results of a quarterly monitoring of food satisfaction among 33,800 students and their parents in general secondary education institutions in Poltava Oblast in 2024. The study found that on average, 75.8 % of students regularly eat in school canteens, with fluctuations from 79.17 % in the second quarter to

70.3 % in the third quarter. The level of parental satisfaction with the quality of food was 76.3±2.5 %, with the highest rate recorded in Q2 (78.32 %) and the lowest in Q3 (73.4 %). Trends have been identified: 66.4% of pupils rate the taste of the meals as satisfactory; 53.6% of parents continue to give their children extra food from home; 77.1% of respondents acknowledge that dietary needs are taken into account; 63.2% of parents support reducing the amount of sugar and salt in the diet. Statistical analysis (ANOVA, F=1.25, p=0.327) revealed no significant differences between quarterly indicators, which indicates the stability of the system. At the same time, the need to diversify the menu (20 % of responses) and adapt to students' taste preferences was identified. The results have practical implications for the implementation of the School Nutrition Reform Strategy for 2023–2027.

Keywords: school meals, satisfaction, monitoring, eating habits, NUS reform, School Nutrition Reform Strategy.

Постановка проблеми. Організація якісного та збалансованого харчування в закладах загальної середньої освіти є важливим чинником здоров'я та успішного навчання школярів. Реформа шкільного харчування, запроваджена в Україні, спрямована на покращення раціону дітей, дотримання норм здорового харчування та підвищення його якості. Однак є потреба в оцінюванні задоволеності учнів та їхніх батьків змінами в системі харчування для подальшого її вдосконалення.

Аналіз останніх досліджень. Питання організації шкільного харчування активно вивчається у працях українських та зарубіжних науковців. Зокрема, досліджуються вплив харчування на когнітивний розвиток дітей, їхню фізичну активність та загальний стан здоров'я. Дослідження підтверджують, що запровадження сучасних норм харчування сприяє покращенню фізичного розвитку школярів та зменшенню випадків ожиріння серед дітей. При аналізі впливу моделей харчування на загальний рівень задоволеності учнів та їхніх батьків, підкреслюючи необхідність постійного моніторингу та адаптації меню відповідно до смакових уподобань і дієтичних потреб учнів [15], доведено, що правильне та здорове харчування не тільки сприяє загальному зміцненню організму школярів, а й позитивно впливає на їхню працездатність і успішність.

Дослідники розглядають також управлінський аспект реформування системи шкільного харчування в Україні, стверджуючи, що у процесах повноцінного розвитку і зростання здобувачів освіти важливу роль має належна організація їхнього правильного та здорового харчування. Новації в закладах загальної середньої освіти України, спрямовані на оновлення системи харчування, стосуються складу шкільного меню, рецептур приготування їжі, форм організації надання харчових послуг, рекомендацій до обладнання харчоблоків та роботи з постачальниками, а також сучасних підходів до формування культури здорового харчування учнів як наскрізної компетенції Нової української школи [7].

27 жовтня 2023 року Кабінет Міністрів України затвердив Стратегію реформування системи шкільного харчування на 2023–2027 роки. Стратегія визначає план дій на 2023–2024 роки, пріоритетні напрями роботи до 2027 року та операційні завдання. Зокрема, йдеться про чотири

стратегічні цілі реформи: достатність фінансового ресурсу у замовників для придбання харчових продуктів чи послуг з організації харчування та здійснення закупівель просто й ефективно; відновлення та модернізація харчоблоків у закладах освіти з використанням новітніх технологічних процесів, покращення показників енергоефективності й дотримання принципів системи НАССР; забезпечення органів місцевого самоврядування і закладів освіти достатнім штатом кваліфікованих працівників, які якісно та безпечно організовують харчування, сприяють формуванню в учнів здорових харчових звичок; свідомий вибір українцями здорового харчування.

Стратегічна мета реалізації наведених вище чотирьох пунктів – забезпечити різноманітне, збалансоване та якісне харчування в закладах освіти, сприяючи соціальному захисту вразливих груп населення і формуючи навички здорового харчування в дітей і дорослих. Показники досягнення стратегічної мети: зменшення частки ожиріння серед дітей до 18 років; рівень задоволеності учнів харчуванням у закладах освіти; зміна харчових уподобань дітей шкільного віку; збільшення кількості учнів, які харчуються в закладах освіти; кількість комплексно модернізованих або відновлених харчоблоків.

Реалізація Стратегії реформи шкільного харчування має стати основою для формування здорового суспільства та значного зниження рівня неінфекційних захворювань в Україні [10].

Реформа шкільного харчування – це комплекс заходів, спрямованих на вдосконалення та модернізацію системи харчування в українських закладах освіти. Головна мета реформи – не лише забезпечити якомога більше дітей здоровим і якісним харчуванням через переформатування чинної системи, а й сформувати здорові харчові звички в дітей і дорослих, популяризувати ідею здорового харчування серед українців. У результаті реформи шкільного харчування діти здобудуть безпечні харчові звички, що залишаться з ними і в дорослому житті [15].

Багато експертів сходяться на тому, що смачна й цікава їжа сприяє цікавому і якісному навчанню. Водночас батьки розуміють переваги партнерства зі школами, оскільки вони можуть бути впевнені у якості, безпечності та корисності харчування в школах [2; 3; 5].

Важливо зазначити, що заклади освіти, реалізуючи реформу харчування, мають більше можливостей для впровадження своїх проєктів та алгоритмів з організації шкільного навчання та дозвілля [8].

У документах, присвячених організаційним аспектам та науково-методологічному супроводу реформи харчування, зазначається також, що Україна має отримати суспільство, що складається зі здорових, свідомих і освічених громадян. Як наслідок, ці зміни покликані поліпшити здоров'я населення і підвищити якість життя в Україні [12].

Мета дослідження. Дослідження має на меті виявити рівень задоволеності харчуванням у ЗЗСО Полтавської області серед учнів та їхніх батьків, оцінити динаміку змін упродовж 2024 року та визначити ключові напрями покращення.

Методологія. Проведено моніторинг оцінки задоволеності якістю шкільного харчування шляхом опитування батьків та учнів у всіх територіальних громадах Полтавської області. Використовувалося онлайн-анкетування з добровільною анонімною участю. Опитування відбувалося у чотири етапи – щоквартально протягом 2024 року. Аналіз отриманих даних дав змогу виявити основні тенденції і проблемні аспекти.

Основні результати. Результати моніторингу показали, що більшість батьків та учнів позитивно оцінюють якість шкільного харчування, однак упродовж року спостерігалися коливання рівня задоволеності шкільним харчуванням.

Дані моніторингу щодо якості шкільного харчування та його динаміки впродовж 2024 року наведено в таблиці 1.

Аналіз даних:

— Кількість дітей, які постійно харчуються в шкільній їдальні, залишається досить стабільною

упродовж перших двох кварталів (близько 78–79 %). Проте у III кварталі спостерігається значне зниження до 70,3 %, а у IV кварталі ситуація трохи покращується (75,80 %).

— Загалом рівень задоволення батьків харчуванням дітей у школі коливається від 75 % до 78 %. Спостерігається деяке зниження у III кварталі до 73,4 %, проте в IV кварталі показник знову зростає.

— Частка дітей, які задоволені стравами в шкільній їдальні, коливається від 64,8 % до 70,95 %. У III кварталі вона скорочується, але в IV кварталі знову зростає.

— Кількість батьків, які дають своїм дітям додаткову їжу щодня, збільшується у III кварталі до 59,8 %, проте у IV кварталі вона зменшується до 53,61 %.

— Частка батьків, які вважають корисним зменшення кількості цукру й солі, поступово зростає протягом року, досягаючи піку у III кварталі (63,2 %), а у IV кварталі цей показник трохи знижується до 60,98 %.

— Потреби дієтичного харчування дітей добре враховуються, показники залишаються стабільними впродовж року, з деяким зростанням у IV кварталі до 77,12 %.

Динаміка оцінок якості шкільного харчування здобувачами/здобувачками освіти впродовж 2024 року наведена в Таблиці 2.

Аналіз даних:

— Кількість дітей, які постійно харчуються в шкільній їдальні, децю скорочується протягом року, особливо у III кварталі (64,8 %), проте в IV кварталі спостерігається деяке зростання до 70,99 %.

— Принесена з дому їжа: частка здобувачів освіти, які приносять їжу з дому, поступово зменшується впродовж року, особливо у IV кварталі до 49,62 %.

— Їжа зі шкільної їдальні: частка дітей, які харчуються в шкільній їдальні, значно знижується у

Таблиця 1. Оцінки якості шкільного харчування та їх динаміка (батьки)

		I квартал 2024		II квартал 2024		III квартал 2024		IV квартал 2024	
		так	%	так	%	так	%	так	%
1	Чи харчується Ваша дитина в шкільній їдальні постійно?	26 400	78,16	26 743	79,17	24 388	70,3	17 999	75,80
2	Чи влаштовує Вас харчування дитини в закладі освіти?	27 578	77,32	27 936	78,32	25 451	73,4	17 889	75,32
3	Чи подобаються страви зі шкільної їдальні Вашій дитині?	24 180	70,04	24 494	70,95	22 476	64,8	15 773	66,41
4	Чи даєте Ви з дому в школу Вашій дитині додаткову їжу щодня?	21 196	49,61	21 471	50,25	20 727	59,8	12 732	53,61
5	Чи вважаєте Ви корисним для здоров'я дитини приведення в норму зменшеної (порівняно зі старими нормативами) кількості цукру й солі?	23 467	58,58	23 772	59,34	21 919	63,2	14 483	60,98
6	Чи враховані потреби дієтичного харчування дітей (при необхідності) в шкільній їдальні?	28 238	73,98	28 605	74,94	26 159	75,4	18 317	77,12

III кварталі (67,83 %), але зростає у IV кварталі до 74,11 %.

— Купують у буфеті: частка здобувачів освіти, які купують їжу в буфеті, коливається, з найбільшим зростанням у III кварталі до 29,91 %, а потім зменшується до 25,56 % у IV кварталі.

— Купують у магазині поруч зі школою: цей показник залишається відносно стабільним упродовж року, коливаючись близько 38–40 %.

— Не їдять нічого: частка здобувачів освіти, які не їдять нічого, зростає незначно протягом року, досягаючи піку у IV кварталі (10,83 %).

— Якість їжі у шкільній їдальні (для тих, хто харчується там).

Смак страв: більшість здобувачів освіти вважають їжу смачною, з найвищим показником у III кварталі (98,75 %), проте він значно зменшується у IV кварталі до 67,45 %.

Зовнішній вигляд страв: здебільшого здобувачі освіти вважають їжу привабливою, із найвищим показником у III кварталі (89,01 %), а найнижчим у IV кварталі (59,95 %).

Температура страв: частка здобувачів освіти, які вважають їжу теплою, коливається, досягаючи 100 % у III кварталі, проте знижується до 69,34 % у IV кварталі.

Кількість здобувачів освіти, які з'їдають порцію повністю, зменшується протягом року, із найбільшим показником у III кварталі (68,19 %), але знижується до 46,05 % у IV кварталі.

Наявність чотирьох зрізів дає змогу виокремити певні тренди. Так, за результатами порівняння, можна вважати, що в області ситуація стабільна, значних втрат не відбулося.

Таблиця 2. Оцінки якості шкільного харчування та їх динаміка (здобувачі освіти)

	I квартал 2024		II квартал 2024		III квартал 2024		IV квартал 2024	
	так	%	так	%	так	%	так	%
1 Чи харчуєтеся ви в шкільній їдальні постійно?	21 693	73,77	21 996	74,08	17 705	64,8	13 220	70,99
2 Які продукти харчування Ви споживаєте у школі:								
принесені з дому	17 395	45,93	41 7638	46,57	15 285	55,90	9 240	49,62
зі шкільної їдальні	22 728	76,31	23 046	77,37	18 545	67,83	13 800	74,11
купую в буфеті	9 299	15,82	9 429	16,04	8 177	29,91	4 760	25,56
купую у магазині поруч зі школою	12 141	37,99	12 310	38,52	10 945	40,03	7 108	38,17
не їм нічого	3 543	9,59	3 592	9,72	2 916	10,66	2 017	10,83
3 Якщо харчуєтеся в їдальні, оцініть якість їжі:								
смак страви (смачно)	20 883	69,50	20 591	68,53	17 483	98,75	12 560	64,45
зовнішній вигляд страви (привабливий)	18 748	63,38	18 486	62,49	15 759	89,01	11 162	59,95
температура страв (теплі)	21 550	72,37	21 248	71,36	18 120	100,00	12 912	69,34
4 Чи з'їдаєте Ви порцію повністю?	14 530	49,80	14 326	49,10	12 073	68,19	8 574	46,05

За результатами опитування понад 70 % здобувачів/здобувачок відвідують шкільну їдальню (у деяких громадах – більше). Це означає, що питання якості харчування є важливим для більшості здобувачів освіти та їхніх сімей. Моніторинг уможлиблює встановити, що позитивні оцінки якості харчування в школах стабільно перевищують у статистиці.

Серед пропозицій батьків щодо покращення якості харчування (близько 20 % опитаних дають конкретну відповідь) переважають такі, що стосуються урізноманітнення страв, додавання свіжих овочів та фруктів. Ця тенденція зберігається у всіх опитуваннях.

Опитування засвідчують, що, як і раніше, смакові уподобання учнів є переважно «непідготовленими» до нового меню. Так, якщо загальна позитивна оцінка якості страв (їхніх смаку, привабливості, подачі) є на рівні $\pm 70\%$, то побажання щодо змін у меню дуже часто свідчать про неготовність споживати страви без цукру й солі; традиційно багато нарікань на страви з риби, печінки, гороху, каші, несолодкі узвари. Є велике бажання додати в меню традиційні «смаколики» – солодку випічку, піцу, бургери, ковбасні вироби, пельмені тощо.

Узагальнюючи, відзначимо основні виявлені тенденції:

• **Харчування у шкільній їдальні:** у першому та другому кварталах понад 78 % учнів регулярно харчувалися у їдальні, однак у третьому кварталі цей показник знизився до 70,3 %, а у четвертому – відновився до 75,8 %.

• **Задоволеність харчуванням:** рівень задо-

воленості батьків якістю харчування коливався в межах 73,4 % – 78,3 %, із незначним спадом у третьому кварталі.

• **Смакові уподобання:** 64,8 % – 70,95 % дітей задоволені стравами, однак є тенденція до зниження позитивних оцінок у третьому кварталі.

• **Додаткове харчування:** близько 50 % батьків щодня дають дітям додаткову їжу з дому.

• **Дотримання дієтичних норм:** 73,98 % – 77,12 % респондентів відзначають, що потреби дієтичного харчування дітей урахovanі.

Статистичний аналіз. Для перевірки статистично значущих відмінностей між квартальними показниками проведено однофакторний дисперсійний аналіз (ANOVA). Результати аналізу показали, що F-статистика = 1.25, а р-значення = 0.327. Оскільки р-значення перевищує пороговий рівень значущості (0.05), немає достатніх доказів для ствердження, що зміни у рівні задоволеності харчуванням між кварталами є статистично значущими. Це означає, що виявлені відмінності можуть бути випадковими і не вказують на суттєві зміни в якості харчування впродовж року.

Серед завдань покращення якості шкільного харчування особливо важливим є підвищення професійної кваліфікації кухарів шкільних харчоблоків. У Полтавській області ця робота активно ведеться.

Загальна кількість кухарів у громадах становить 1503,25, із них у закладах загальної середньої освіти працює 758,75 кухарів, а в дошкільних – 744,5. У 2024 році навчання пройшли 398 кухарів (26,48 % загальної кількості), з яких 222 отримали сертифікати. Станом на березень 2025 року до навчання залучено ще 45 кухарів.

Деякі громади мають високі результати щодо навчання кухарів. Наприклад, у Піщанській сільській ТГ навчання пройшли 68,42 % кухарів, у Ромоданівській селищній ТГ – 80 %, а в Новоселівській та Терешківській сільських ТГ – 100 %. У Полтавській міській ТГ, де найбільша кількість кухарів (243), сертифіковано лише 46,91 %.

Серед проблемних моментів – наявність кухарів без спеціальної освіти та те, що не всі скеровані на навчання кухарі приступають до курсів. Для покращення ситуації варто активізувати навчання у громадах із низькими показниками, вивчити досвід лідерів (наприклад, Піщанської ТГ) та забезпечити моніторинг реального застосування отриманих знань сертифікованими кухарями.

Висновки та перспективи. Дослідження засвідчило, що система шкільного харчування в Полтавській області є достатньо ефективною, однак потребує певних удосконалень. Основні напрями покращення включають:

1. Розширення асортименту страв з урахуванням уподобань дітей.

2. Залучення батьків до обговорення харчового раціону.

3. Здійснення інформаційної кампанії щодо здорового харчування.

4. Підвищення контролю за якістю страв у шкільних їдальнях.

Перспективи подальших досліджень включають глибший аналіз впливу харчування на успішність учнів, а також вивчення ролі сімейного виховання у формуванні здорових харчових звичок.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

- Гейко Л. І., Юрочко Т. П. Політика здорового харчування для дітей раннього шкільного віку в Україні: огляд літератури. Інвестиції: практика та досвід. 2020. № 15–16. С. 81–91. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ipd_2020_15-16_16 (дата звернення 21.04.2025).
- Запаренко Г. В., Якименко-Терещенко А. О., Борисова Н. В., Олійник Н. Ю., Гонтар Т. Б. Проектування та аналіз якості добового раціону харчування для дітей молодшого шкільного віку. Вісник Національного технічного університету «ХПІ». Серія : Нові рішення в сучасних технологіях. 2022. № 1. С. 56–63. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vntuhpi_2022_1_11 (дата звернення 21.04.2025).
- Клубей С., Погорелова К., Салтикова Г., Гнилокурченко Г., Король О. Сучасні тенденції шкільного харчування та фактори формування харчових звичок у дітей різного віку. Український науково-медичний молодіжний журнал. 2021. № 1. С. 70–82. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Unmmj_2021_1_10 (дата звернення 21.04.2025).
- Коноваленко А. С. Економічні аспекти організації харчування дітей у загальноосвітніх закладах. Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. 2020. № 4 (2). С. 233–239. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vchnu_ekon_2020_4\(2\)_42](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vchnu_ekon_2020_4(2)_42) (дата звернення 21.04.2025).
- Коноваленко А. С. Методичні підходи до визначення споживчої мотивації дітей щодо харчування у закладах освіти. Вісник соціально-економічних досліджень. 2020. № 3–4. С. 174–188. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vsed_2020_3-4_16 (дата звернення 21.04.2025).
- Коноваленко А. С. Політико-правові чинники розвитку ринку продуктів харчування для дітей шкільного віку. Вісник Одеського національного університету. Серія : Економіка. 2019. Т. 24, Вип. 4. С. 63–68. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vonu_ekon_2019_24_4_13.
- Коноваленко А. С. Управління безпекою харчування дітей. Економіка харчової промисловості. 2020. Т. 12, Вип. 1. С. 28–34. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/echp_2020_12_1_5 (дата звернення 21.04.2025).
- Лопушинський І. Лопушинська Н. Реформування системи шкільного харчування в Україні: управлінський аспект. Науковий вісник Вінницької академії безперервної освіти. Серія «Екологія. Публічне управління та адміністрування». 2024. № 1(5). С. 85–93. URL: <https://journals.academ.vinnica.ua/index.php/eco-pa/article/view/126/119> (дата звернення 21.04.2025).
- Меркулова Т. В., Пересипкіна Т. В., Авдієвська О. Г., Чернякова Г. М. До питання організації харчування дітей в закладах загальної середньої освіти. Клінічна та профілактична медицина. 2020. № 2. С. 54–61. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Clinprevmed_2020_2_4 (дата звернення 21.04.2025).
- Про затвердження плану заходів із реформування системи шкільного харчування: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 05 серпня 2020 р. № 1008-р. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-zatverdzhennya>

[planuzahodiv-z-reformuvannya-sistemi-shkilnogo-t50820](#) (дата звернення 21.04.2025).

11. Про затвердження плану заходів з реалізації Національної стратегії розбудови безпечного і здорового освітнього середовища у Новій українській школі на 2023 рік: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 24 лютого 2023 р. № 174-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/174-2023-%D1%80#Text> (дата звернення 21.04.2025).

12. Про Національну стратегію розбудови безпечного і здорового освітнього середовища у Новій українській школі: Указ Президента України від 25 травня 2020 року № 195/2020. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/1952020-33789> (дата звернення 21.04.2025).

13. Про схвалення Стратегії реформування системи шкільного харчування на період до 2027 року та затвердження операційного плану заходів з її реалізації у 2023-2024 роках: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 27 жовтня 2023 р. № 990-р. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-skhalennia-strategii-reformuvannya-sistemyshkilnoho-kharchuvannya-na-period-do-2027-roku-ta-t271023> (дата звернення 21.04.2025).

14. Реформа шкільного харчування: О. Зеленська підбила підсумки роботи за рік. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-society/3805421-reforma-shkilnogo-harchuvannya-zelenska-pidbila-pidsumki-roboti-za-rik.html> (дата звернення 21.04.2025).

15. Сало Я. М. Організація обслуговування населення на підприємствах харчування. Київ : Афіша, 2007. 327 с.

16. Складова управління сучасними закладами загальної середньої освіти / Г.Т. П'ятницька та ін. Бізнес Інформ. 2020. № 12. С. 471–481. DOI: <https://doi.org/10/32983/2222-4459-2020-12-471-481> (дата звернення 21.04.2025).

REFERENCES

1. Heiko, L. I., Yurochko, T. P. Polityka zdorovoho kharchuvannya dlia ditei rannoho shkilnogo viku v Ukraini: ohliad literatury. Investytzii: praktyka ta dosvid. 2020. № 15-16. S. 81–91. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ipd_2020_15-16_16.

2. Zaparenko, H. V., Yakymenko-Tereshchenko, A. O., Borysova, N. V., Oliinyk N. Yu., & Hontar T. B. Proektuvannya ta analiz yakosti dobovoho ratsionu kharchuvannya dlia ditei molodshoho shkilnogo viku. Visnyk Natsionalnoho tekhnichnoho universytetu «KhPI». Seriya : Novi rishennia v suchasnykh tekhnolohiiakh. 2022. № 1. S. 56–63. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vntuhpi_2022_1_11.

3. Klubei, S., Pohorielova, K., Saltykova, H., Hnyloskurenko H., & Korol O. Suchasni tendentsii shkilnoho kharchuvannya ta faktory formuvannya kharchovykh zvychoh u ditei riznogo viku. Ukrainskyi naukovy-medychnyi molodizhnyi zhurnal. 2021. № 1. S. 70–82. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Unmmj_2021_1_10 (data zvernennia 24.02.2024).

4. Konovalenko, A. S. Ekonomichni aspekty orhanizatsii kharchuvannya ditei u zahalnoosvitnikh zakladakh. Visnyk Khmelnytskoho natsionalnoho universytetu. Ekonomichni nauky. 2020. № 4 (2). S. 233–239. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vchnu_ekon_2020_4\(2\)_42](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vchnu_ekon_2020_4(2)_42).

5. Konovalenko, A. S. Metodychni pidkhody do vyznachennia spozhyvchoi motyvatsii ditei shchodo kharchu-

vannia u zakladakh osvity. Visnyk sotsialno-ekonomichnykh doslidzhen. 2020. № 3-4. S. 174–188. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vsed_2020_3-4_16.

6. Konovalenko, A. S. Polityko-pravovi chynnyky rozvytku rynku produktiv kharchuvannya dlia ditei shkilnogo viku. Visnyk Odeskoho natsionalnoho universytetu. Seriya : Ekonomika. 2019. T. 24, Vyp. 4. S. 63–68. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vonu_econ_2019_24_4_13.

7. Konovalenko, A. S. Upravlinnia bezpekoiy kharchuvannya ditei. Ekonomika kharchovoi promyslovosti. 2020. T. 12, Vyp. 1. S. 28–34. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/echp_2020_12_1_5.

8. Lopushynskiy, I., Lopushynska, N. Reformuvannya systemy shkilnogo kharchuvannya v Ukraini: upravlinskyi aspekt. Naukovyi visnyk Vinnytskoi akademii bezpererвної osvity. Seriya “Ekolohiia. Publichne upravlinnia ta administruvannya”. 2024. №1(5). S.85–93. URL: <https://journals.academ.vinnica.ua/index.php/eco-pa/article/view/126/119>.

9. Merkulova T. V., Peresypkina T. V., Avdiievska O. H., Cherniakova G. M. Do pytannia orhanizatsii kharchuvannya ditei v zakladakh zahalnoi serednoi osvity. Klinichna ta profilaktychna medytsyna. 2020. № 2. S. 54–61. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Clinprevmed_2020_2_4.

10. Pro zatverdzhennia planu zakhodiv z reformuvannya systemy shkilnogo kharchuvannya: Rozporiadzhennia Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 05 serpnia 2020 r. № 1008-r. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-zatverdzhennya-planu-zahodiv-z-reformuvannya-sistemi-shkilnogo-t50820>.

11. Pro zatverdzhennia planu zakhodiv z realizatsii Natsionalnoi strategii rozbudovy bezpechnoho i zdorovoho osvitnoho seredovyshcha u Novii ukrainskii shkoli na 2023 rik: Rozporiadzhennia Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 24 liutoho 2023 r. № 174-r. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/174-2023-%D1%80#Text>.

12. Pro Natsionalnu strategiiu rozbudovy bezpechnoho i zdorovoho osvitnoho seredovyshcha u Novii ukrainskii shkoli: Ukaz Prezydenta Ukrainy vid 25 travnia 2020 roku № 195/2020. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/1952020-33789>.

13. Pro skhalennia Strategii reformuvannya systemy shkilnogo kharchuvannya na period do 2027 roku ta zatverdzhennia operatsiinoho planu zakhodiv z yii realizatsii u 2023-2024 rokakh: Rozporiadzhennia Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 27 zhovtnia 2023 r. № 990-r. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-skhalennia-strategii-reformuvannya-sistemy-shkilnogo-kharchuvannya-na-period-do-2027-roku-ta-t271023>.

14. Reforma shkilnogo kharchuvannya: O. Zelenska pidbyla pidsumky roboty za rik. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-society/3805421-reforma-shkilnogo-harchuvannya-zelenska-pidbila-pidsumki-roboti-za-rik.html>.

15. Salo, Ya. M. Orhanizatsiia obsluhovuvannya naselenia na pidpriemstvakh kharchuvannya. Kyiv : Afisha, 2007. 327 s.

16. Складова управління сучасними закладами загальної середньої освіти / Г.Т. П'ятницька та ін. Бізнес Інформ. 2020. № 12. С. 471–481. DOI: <https://doi.org/10/32983/2222-4459-2020-12-471-481>.

Цитувати: Жара Н. М., Заєць Н. В., Устименко Т. А. Моніторинг задоволеності харчуванням у закладах загальної середньої освіти Полтавської області . *Постметодика*. 2025. № 1 (144). С. 19–24.

Zhara N.M., Zaiets N.V., Ustymenko T.A. (2025). Monitoryng zadovolnosti kharchuvanniam u zakladakh zahalnoi serednoi osvity Poltavskoi oblasti [Monitoring satisfaction with nutrition in secondary education institutions in Poltava region]. *Postmetodyka* [Postmethodology]. 1 (144). 19–24. [in Ukrainian] URL: <https://ed.pano.pl.ua/handle/022518134/2101>